

VÄIKE-MAARJA VALLA

INFOLEHT

Nr 7 (174)

August 2008

Hind 3 krooni

18. ja 19. juulil toimusid Väike-Maarjas Eesti Vabariigi 90. aastapäevale pühendatud rahvakultuuri päevad. Reedel, 18. juulil esinesid lõõtsamängijad ja kapellid, laupäeval oli tantsu- ja koorilaulupäev. Üritust toetas Riigikantselei.

Enne ametlikku avamist korraldas

Rahvakultuuri päevad kutsusid kokku

Tulesüütamise ja valvamise meistriks oli omadele teada-tuntud mees Ivar Lass.

Kunstilise külje eest seisis hea rahvamaja kunstiline juht Heli-Liivia Komp, nii saali kui tantsuplatsi dekooreeris Inge Lehtlaan. Tahan tänada tantsu- ja laulujuhte, kes panid üritusele õla alla. Kenade piltide ja video eest tänud Silvi Aasumetsale.

Lõppakord toimus pühapäeval, 20. juulil Väike-Maarja kirikus. Toivo Peäske dirigendikepi all esines huvi-Virumaa Kammerorkester. Kava oli koostatud nii

Lemmikud Kehtna vallast. Publiku lemmikuks kujunes Martin Müller, kes musitseeris virtuooselt lõõtspillil.

Kui kontsert algas päikesega, siis õige varsti sundis tihe vihm mängijad-kuulajad rahvamajja varjule. Ei soovinud ju keegi, et tema muusika-instrument või rahvariiet kannatada saaks.

Õhtu lõppes retro-

käsitöö) nii rahvamaja sees kui ka õues. Töötubade eestvedajad olid Liili Heinla, Hanno Tamm, Reena Rohtvee, Kai Tingas ja Kristel Lehtme.

On sümbolne, et päeva keskel toimus rahvamaja saalis legendaarse tantsujuhi Maie Orava 50. tööjuubelit tähistav tantsuetendus Tarvanpäält.

akordion- ja lõõtsamängijaile lühikursuse Tallinna Georg Otsa nimelise Muusikakooli õppejõud Tiit Kalluste, kes esines, vastas küsimustele ja tutvustas erinevaid mänguvõtteid.

Avakõne pidas vallavanem Olev Liblikmann. Urmas Sisask soovis järgmiseks viieks miljardiks aastaks Väike-Maarjale päikest. Süüdati tuli ning inimesed läksid koos heliloojaga alevisse loitsuretkele. Järgnes kontsert. Lõõtsamängijaid oli tulnud Rakverest ning Vändra vallast. Kõrvuti Väike-Maarja Sirili ja Simuna kapelliga esines kapell

diskoga, mille viis läbi Elar Merelaid Saaremaalt.

Teine päev oli tantsijate ja koorilaulu päevalt. Seekord andis Ilmataat endast parima, sest vabaõhuürituseks oli päikeseline ja soe ilm igati soodne. Tantsu- ja laulupäeva ilmestasid töötoad (regilaul, vili ja

Tantsupidu, mis leidis aset Väike-Maarja rahvamaja tagusel platsil, ei pea häbenema. Egne Liivalaid oli kokku pannud ääretult maitseka ja huvitava kava. Esinesid rahvatantsijad algklassidest seniorideni. Meeleolu täiendasid segakoor Helin Väike-Maarjast ja setu koor Helmine Mikitamäelt.

Eesti kui ka Lääne klassikalisesest muusikast.

Täna Väike-Maarja vallavalitsust, sest ettevõtmine teostus tänu kultuuri- ja haridusspetsialisti Olga Metsa energiale ja tarmule.

Ville-Markus Kell Väike-Maarja rahvamaja direktor

ÕPPEAASTA AVAAKTUSED VALLA KOOLIDES 1. SEPTEMBRIL

Kiltsi Põhikooli aktus kell 10.00

Simuna Kooli aktus kell 10.00

Väike-Maarja Gümnaasiumi aktus kell 10.00

Väike-Maarja Õppekeskuse aktus kell 9.00

Muusikakooli kontsertaktus Simunas kell 15.00

Muusikakooli kontsertaktus Väike-Maarja kell 18.00

Vallavolikogus. Vallavalitsuses

28. mai vallavolikogus

• Kinnitati Eesti Rahvuskultuuri Fondi juurde moodustatava Georg Lurichi allfondi eesmärk ja halduskogu.

Moodustatav Georg Lurichi allfond aitab kaasa tervislike eluviiside järgimisele ning spordi arengule ja jääb püsivalt toetama noorsportlaste, eeskätt väikemaarjalaste ettevõtmisi. Eesmärgi saavutamiseks eraldab fond stipendiume igal aastal erinevate, fondi halduskogu poolt määratud tegevuste toetamiseks. Stipendiumide kaudu aidatakse püsivalt kaasa Lurichi põhimõtete ja karskete eluviiside järgmisele.

25. juuni vallavolikogus

• Kinnitati 2007. majandusaasta aruanne majandustulemiga 10 miljonit 503 tuhat krooni ja bilansimahuks seisuga 31.12.2007. a 256 miljonit 846 tuhat krooni; tulude, kulude eelarve täitmise aruanne ja finantseerimistingimused, millest:

tulude eelarve – 100 438 631 krooni;
tulude eelarve täitmine – 100 741 259 krooni;
kulude eelarve – 98 544 529 krooni;
kulude eelarve täitmine – 95 046 665 krooni.

30. juuli vallavolikogus

• Anti nõusolek OÜle Pandivere Vesi Väike-Maarja aleviku veemajandusprojekti elluviimiseks laenu võtmiseks.

• Vallavalitsusele anti nõusolek sõlmida leping Ebavere-Kiltsi kergliiklustee I etapi ehituseks 2008. a maksumusega 1 585 891,68 krooni, finantseerimiskohustusega 2009. aasta I kvartalis riigieelarvest 2009. a laekuvate teehoiusummade arvel.

• Sotsiaalkomisjoni liikme Maire Ummiku avalduse alusel arvati ta sotsiaalkomisjoni koosseisust välja.

17. juuni vallavalitsuses

• OÜle Müüriku Farmer määrati projekteerimistingimused Müüriku veisekasvatustekompleksi vana lüpsifarmi rekonstrueerimiseks (lauda ümberehitamine kinnispidamiselt vabapidamise laudaks, vana laudaosa rekonstrueerimine, ülepumpala ja lägatrassi ehitamine ning silohoidlate rekonstrueerimine).

• MTÜle Eipri Külaselts anti tasuta kasutusse Eipri külas asuv Väike-Maarja vallale kuuluv kinnistu ja sõlmiti MTÜga Eipri Külaselts vara tasuta kasutamise leping kehtivusega

kuni 17.06.2009. a.

• OÜle Jaotusvõrk anti välja kasutusluba Avispea külas asuvale elektri maakaabelliinile.

• Tunnustamaks Väike-Maarja Gümnaasiumi hõbemedaliga lõpetajaid Kairi Maasikut ja Maarja Valdmetsa, eraldati kummalegi 1500 krooni.

1. juuli vallavalitsuses

• MTÜ Väike-Maarja Põllumeeste Seltsile eraldati 9000 krooni toetust projekti „Vao põlisküla sissesõidutee äärte korrastamine“ teostamiseks ja 97 766 krooni projekti „Väike-Maarja Rahvamaja keldrikorruse seltsitegevuse ruumide restaureerimine“ finantseerimiseks.

• SAle Eesti Rahvuskultuuri Fond annetati 100 000 krooni Georg Lurichi allfondi moodustamiseks.

15. juuli vallavalitsuses

• Simuna jäätmejaama rajamiseks kinnitati edukaks hinnapakkujaks AS Antares pakumiseks 952 065 krooni.

• Nõustuti keskkonnamõtjude hindamise alga-

tamata jätmisega projektis „Väike-Maarja aleviku veevarustus- ja kanalisatsioonüsteemide ehitus ning rekonstrueerimine“ kavandatud tegevustele, kuna nendega pole ette näha olulist keskkonnamõju ega mõju Natura 2000 võrgustikku kuuluvatele aladele.

• Kooskõlastati Lääne-Virumaa noorsootöö arengukava aastateks 2008-2015.

29. juuli vallavalitsuses

• Reservfondist eraldati 160 000 krooni Lõuna tn 11 korterite 3 ja 17 katuse renoveerimise osaluse, Avanduse küla maja nr 1 korteri nr 4, Väike-Maarja alevikus Aasa tn 4 korteri nr 1 remondi ja Simuna alevikus Allee tn 4 korterelamu osalise lammutamise katteks. 8 000 krooni eraldati vallamajast varastatud vabandussamba rajamise korjanduse rahade kompenseerimise katteks.

• Väike-Maarja aleviku Energia ja Põhja tn tänavavalgustussüsteemi rekonstrueerimistööde teostajaks kinnitati OÜ Ehel.

• Simuna Kooli direktoriks kinnitati alates 04.08.2008 Ain Lembavere.

ATV-ga looduses liikumisest

Hea läbipääsuviime ja väikesemõõdulise maastikusõidukiga (ATV) kipuvad omanikud sõitma ka seal, kuhu muidu liiklema ei pääse. Kuid nii kahjustatakse taimkatet, mille taastumine võib aega võtta isegi aastakümneid. ATVga sõitja peab teadma, et selle sõidukiga looduses liikumiseks kehtivad piirangud, mida tuleb arvestada, kui ei taheta seadusega vastuollu minna. Sõidukitega looduses sõitmist reguleerivad looduskaitse- ja liikluseadus. Maastikusõidukite liiklemisele maastikul sätestab lisaks nõuded ka **maastikusõidukite liiklemise eeskiri**. Seda ennekoike looduse kaitseks, et hoida alles meie metsad, sood, rabad ja luided ning mitte kahjustada loomade ja lindude elupaiku.

Mis on ATV ?

Maastikusõiduk ehk ATV on mootori jõul maastikul liikumiseks ette nähtud liiklusvahend, mis kuulub autoregistratsiooni registreerimisele kui ratasmaastikusõiduk. Samas on võimalik ATVd sõltuvalt liigist ja kasutamise otstarbest registreerida ka ratastraktori või mootorrattana. Seega tuleks enne sõiduki ostmist läbi mõelda, kus sellega sõita soovitakse.

Ratasmaastikusõidukina registreeritud ATVga ei tohi sõita sõiduteedel (v.a tee ületamiseks). Maastikul võib maastikusõidukiga sõita või seda parkida üksnes maavaldaja loal. Maastikusõidukit võib juhtida isik, kellel on mis tahes kategooria mootorsõiduki juhtimise õigus.

Ratastraktorina registreeritud ATVga võib sõita maanteel maksimumkiirusega 50 km/h ning selle juhul peab olema B-kategooria juhtimisõigus. Ratastraktorina saab ATVd registreerida juhul, kui sõidukile on paigaldatud või on võimalik paigaldada põllu- või metsatööks vajalikke lisaseadmeid.

Mootorrattana registreeritud ATV juhtimiseks on vajalik A-kategooria juhuluba.

Kuidas ?

• **Looduskaitse- ja liikluseadus** sätestab, et maastikul võib maastikusõidukiga sõita või seda parkida üksnes maavaldaja loal ehk kaitsealadel kaitseala valitseja nõusolekul ja eramaa puhul maaoomaniku või -valdaja loal.

• Oma krundil (kui tegemist ei ole piiranguvööndiga) või kinnisel rajal maastikumasinaga sõiduks **piiranguid ei ole**.

• **Looduskaitseala** võimalikud vööndid on loodusreservaat, sihtkaitsevöönd ja piiranguvöönd. Loodusreservaadis on keelatud igasu-

gune inimtegevus, k.a inimeste viibimine. Sihtkaitse- ja piiranguvööndis **on keelatud väljaspool teid sõitmine** mistahes sõidukiga, samuti mootoriga ujuvvahenditega.

• Looduskaitse- ja liikluseadus kehtestab piiranguvööndi ka **rannal või kaldal**, mille laius sõltub veekogu suuruselt:

- Läänemere, Peipsi järve, Lämmijärve, Pihkva järve ja Võrtsjärve rannal 200 meetrit;

- üle 10 ha suurusel järvel ja veehoidljal ning üle 25 km² suurusel valgalaga jõel ja ojal 100 meetrit;

- allikal ning kuni 10 ha suurusel järvel ja veehoidljal ning kuni 25 km² suurusel valgalaga jõel ja ojal 50 meetrit.

Veekogude suurus kohta saab infot avalike veekogude nimestikust.

• Ranna või kalda piiranguvööndis on keelatud mootor- ja maastikusõidukiga sõitmine väljaspool selleks määratud teid ja radu.

• **Erandina** on lubatud sihtkaitse- ja piiranguvööndis väljaspool teid ja radu mootor- või maastikusõidukiga sõita haljasala hooldustööde tegemiseks, kalapüügiks vajaliku veesõiduki veekogusse viimiseks ning kaitsealade sihtkaitse- ja piiranguvööndis metsa- või põllumajandustöödeks, samuti järelevalve- ja päästetöödeks.

• Kohalikul omavalitsusel on õigus maastikusõidukite liiklemisele kehtestada täiendavaid nõudeid oma valla või linna territooriumil.

Palun jälgige vastavaid silte ja liiklusemärgi.
• Kehtestatud reeglite rikkumisest tuleks teatada Keskkonnainspektiooni ööpäevaringsele tasuta valvetelefonile (1313) või politseiprefektuuri korrapidajale (110). Rikkumisi menetlevad nii Keskkonnainspektatsioon kui ka Politseiamet. Seaduserikkumise eest on trahv kuni **18 000 krooni**.

Kus ?

Sõiduvõimalused ja täpsem info mootorsõidukitega looduses liikumise kohta on veebiadressil www.envir.ee/atv.

Lisainfot jagavad ka igas maakonnas asuvad kohalikud keskkonnateenistused.

Allikas: Keskkonnaministeeriumi koostatud voldik

Tagasivaatelisel tulevikku

Kuigi meie oma riigi sünnipäeva-aasta veel kestab, on juba, millele tagasipilku heita. Kui alustada algusest, tuleb juttu teha planeerimisest, mis algas täpselt aasta tagasi. Laiapõhjalisi arutelusid riigi sünnipäeva teemal tuli Simuna rahvamaja pidama ringide juhendajaid, õpetajaid ja noorsootöötajaid. Muuseumis mõlgutades samal teemal mõtteid kõigi kultuuriasutuste inimesed. Suure panuse planeerimise andsid kõigi rahvamajade tantsuringide ja laulukooride ning valla rahvamaja juhid. Kokku sai pandud rahvakultuuripäevade kava 1.septembriks 2007. See oli ka tingimus taotlemaks Riigikantselei poolt pakutud abikätt, et viia läbi kohaliku omavalitsuskuu – juulikuu 2008 sünnipäevapäevadele üle maa. Olles saanud jah-vastuse projektitaotlusele meie valla jaoks, asuti tööle. Ettevalmistustoimikond hakkas koos käima oktoobrikuust. Tänu kuulub igale kaasamõttele ja –tegitajale. Palju tänu ringide juhendajatele. Eriline tänu Egne Liivalaidile - tantsu- ja lauluprogrammi loojale.

Töö tulem toodi päevavalgele 18. ja 19. juulil Väike-Maarja rahvamaja õuealal. Rahvakultuuripäevade lisaväärtust olid loomas meie valla noored, kes osalesid erinevates töötubades koos noorsootöötajaga. Tänu töötubade juhtidele oli huvilistel võimalus uudistada ja kaasa teha viltimist, pilutamist, vööpaela punumist, regilaulu harjutamist ja uurida vanu

esemeid, vilju ja viljasaadusi. Suur tänu töötubade loojatele. Ilusaid suvepäevi jagasid koos meiega külalised Saaremaalt ja Setumaalt, Raplast, Rakverest ja Pärnust, õigupoolest said oma osa igast Eestimaa paigast tulnud, sest meie mail oli käimas Eestimaa rahvatantsujuhtide suvekursus. Ja veel üks õnnelik kokkusattumus: samas ja samal ajal tähistati legendaarse rahvatantsujuhi Maie Orava 50. tööjuubelit. Tarvanpää etteaste tõi nauditavaid hetki kõigile, kes saali mahtusid.

Sel suvel nii harv päikseline päev jätkus õhtusse, kimbutades pisut pealtvaatajaid oma kiirteteravusega, mil saadi imetella oma valla rahvakultuuri kandjaid. Laulu- ja tantsuilu löid noored ja vanad. Hulgas eelpoolöeldud külalisedki. Kõik see kokku oli pisut laulu- ja tantsupeo moodi. Oli väga ilus ja hingeosutav ning lootustandev – me suudame saada suureks ja olla suured. Kui me vaid oleme jõudnud suur olemise tajumise tasandile. See-kord juhtus, et jõudsime sinna ühel hetkel ja hulgakesi. Vaat see oli juba väärtus!

Olga Mets

haridus- ja kultuuriosakonna juhataja

Foto: Avo Part

Ebavere mäe amortiseerunud torn on tänaseks lammutatud. Langanud torni ees seisab Urmas Kullas.

Väike-Maarja Valla Infolehe väljaandja:

Väike-Maarja Vallavalitsus
Pikk 7, 46 202 Väike-Maarja
<http://www.v-maarja.ee>

Toimetaja:

Marju Metsman
tel 329 5758, 526 3831
marju@v-maarja.ee

Kaastööd, teated saata hiljemalt iga kuu 5. kuupäevaks. Toimetus võib tekste lühendada.

Trükitud:

AS Trükikoda TRÜKIS
Pargi 27F, 41 537 Jõhvi
Ilmub kord kuus.
Tiraaž 1200 eksemplari

Ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonid

Lähtudes Korruptsioonivastase seaduse paragrahvi 15 lõikest 3 ja Väike-Maarja vallavolikogu 27.02.2002. aasta määrusest nr 3 "Majanduslike huvide deklareerimine" avalikustatakse Väike-Maarja vallavolikogu liikmete ja vallavalitsuse liikmete majanduslike huvide deklaratsioonid Väike-Maarja Valla Infolehes. Avalikustamisele kuuluv deklaratsioon avaldatakse ilma isikukoodi, aadressi ja lähisugulaste ja –hõimlaste andmeteta ning muude tulude (palk ja lisatasud, muud tuluallikad), maksustatava tulu ja dividenditulu suurust näitama. Vallavolikogu esimehe ja vallavanema majanduslike huvide deklaratsioonid avaldatakse Riigi Teataja Lisas.

1. Ees- ja perekonnanimi. **3.** Ametikoht. **4.** Asutus (tööandja). **5.** Ametipalga aste ja ametipalk. **6.** Kinnisvara. **7.** Registreeritud kantud autod, vee- ja õhusõidukid: sõiduki liik, mark, väljalaske aasta. **8.** Aktsiad, osad ja muud väärtpaberid: emitent, liik, kogus, nimiväärtus, koguväärtus. **9.** Pangaarved (pank ja arve liik ja nende arv). **10.** Võlad pankadele ja teistele eraõiguslikele isikutele, kui võla suurus ületab eelmise kuue kuu ametipalga või 50 000 krooni, kui ametikohal ametipalka ei maksta: võlasaldaja, võlajätk deklareerimise ajal. **11.** Muud varalised kohustused, mille suurus ületab kuue kuu ametipalga või 50 000 krooni aastas, kui ametikohal ametipalka ei maksta (liisingud, käenduslepingud, hüpoteegid jms). **12.** Muud regulaarsed tulud.

VALLAVOLIKOGU LIKMEMED

AVO PART. 3. Volikogu liige. **4.** Väike-Maarja vallavolikogu. **5.** Ei ole. **6.** Elamumaa Väike-Maarja vallas nr 461031; metsamaa Laekvere vallas nr 171431; korteriomand Väike-Maarja vallas nr 461031; elamumaa Väike-Maarja vallas, korteriomand Väike-Maarja vallas 4606231. **7.** Sõiduauto Peugeot 307 (2002). **8.** OÜ Joosand, osa suurusega 123 000 krooni; Hansa Pensionifond K3 ja Hansa Pensionifond V-3. **9.** Hansapank - 2 arvelduskontot, 2 kogumispensionikontot; SEB pank - arvelduskonto. **10.** Ei ole. **11.** Ei ole. **12.** Töötasu Väike-Maarja valla RSK ja OÜ Joosand; volikogu liikme tasu. (01.05.2008).

ILME RIKKEN-GAVRONSKI 3. Volikogu liige. **4.** Väike-Maarja vallavolikogu. **5.** Ei ole. **6.** Korteriomand Väike-Maarja vallas. **7.** Ei ole. **8.** Ei ole. **9.** Hansapank - arveldusarve, SEB pank - arveldusarve. **10.** Ei ole. **11.** Ei ole. **12.** Töötasu UÜ Ebavere Suurtalu; pension; volikogu liikme tasu. (29.04.2008)

INDREK KESKÜLA. 3. Volikogu liige. **4.** Väike-Maarja vallavolikogu. **5.** Ei ole. **6.** Elamumaa Väike-Maarja vallas, nr 3686231. **7.** Sõiduaudod Volkswagen (1996), Ford (1994) ja Volvo (1995). **8.** Ei ole. **9.** Hansapank – arveldusarve, pensionikonto, laenukonto; SEB pank – 1 arveldusarve. **10.** Hansapank 99 215 krooni. **11.** Ei ole. **12.** Volikogu liikme tasu. (30.04.2008).

VOLDEMAR AKSEL. 3. Volikogu liige. **4.** Väike-Maarja vallavolikogu. **5.** Ei ole. **6.** Elamumaa Väike-Maarja vallas, nr 1190231; elamumaa Vihula vallas, nr 456831; ½ maatulundusmaast Väike-Maarja vallas, nr 199231; maatulundusmaad Väike-Maarja vallas, nr 363431 ja 798531, kinnistud on abikaasade ühisomandis. **7.** Ei ole. **8.** OÜ Aksel VA osa suurusega 123 000 krooni. **9.** SEB pank – 2 arveldusarvet; **10.** Ei ole. **11.** Ei ole. **12.** OÜ Aksel VA töötasu, volikogu liikme tasu. (25.04.2008).

REIN MÖLDRE. 3. Volikogu liige. **4.** Väike-Maarja vallavolikogu. **5.** Ei ole. **6.** Elamu Väike-Maarja vallas; maatulundusmaad Lääne-Virumaal ja Pärnu maakonnas Väike-Maarja, Rakke, Rakvere, Tamsalu ja Sauga vallas nr 105031, 294131, 2171331, 2711431, 3164531, 3216631, 3268631, 3367931, 1074131, 1343331, 3766731, 211231, 731806; korteriomand Väike-Maarja vallas nr 4158931. **7.** Traktorid MTZ-82 (1984) ja JUMZ (1980), auto GAZ-53 (1985), sõiduauto Ford Escort Turnier (1997), Mazda (2001). **8.** Vao Agro AS 1 aktsia 3 000 krooni; OÜ Reinpaul osa suurusega 250 000 krooni. **9.** Hansapank - arvelduskonto, SEB pank - arvelduskonto. **10.** SEB pank 60 033 EUR. **11.** Ei ole. **12.** Volikogu liikme tasu; töötasu OÜ Reinpaul ja Reinpaul Agro OÜ. (27.03.2008).

AIVAR PÜVI. 3. Volikogu liige. **4.** Väike-Maarja vallavolikogu. **5.** Ei ole. **6.** Abikaasade ühisomandis olevad elamumaad Väike-Maarja vallas, nr 1462531 ja 4067431. **7.** Sõiduauto

Volkswagen Passat (1994) – abikaasade ühisvara. **8.** OÜ Enar EA osa suurusega 40 000 krooni. **9.** SEB pank - arveldusarve. **10.** Ei ole. **11.** Ei ole. **12.** Volikogu liikme tasu; töötasu AS Lasila Betoone. (08.04.2008)

MALL VÕHANDU. 3. Volikogu liige. **4.** Väike-Maarja vallavolikogu. **5.** Ei ole. **6.** Elamumaa Väike-Maarja vallas nr 312626. **7.** Ei ole. **8.** EVP koguväärtuses 14 980 krooni. **9.** Hansapank – 2 arvelduskontot, SEB pank - arvelduskonto. **10.** Ei ole. **11.** Ei ole. **12.** Pension; töötasu pedagoogiliselt töölt; volikogu liikme tasu. (25.03.2008).

JAANUS KULL. 3. Volikogu liige. **4.** Väike-Maarja vallavolikogu. **5.** Ei ole. **6.** Elamumaa Väike-Maarja vallas nr 1011531. **7.** sõiduauto Audi A-4 (2003). **8.** AS Antaare 2600 aktsiat koguväärtusega 2 600 000 krooni. **9.** SEB pank – arveldusarve; Hansapank - arveldusarve. **10.** Ei ole. **11.** Ei ole. **12.** Volikogu liikme tasu; sotsiaal pension; töötasu AS Antaare. (23.04.2008).

SIRET KOTKA. 3. Volikogu liige. **4.** Väike-Maarja vallavolikogu. **5.** Ei ole. **6.** Ei ole. **7.** Ei ole. **8.** SEB panga Progressiivse Pensionifondi 1162,983 osakut koguväärtusega 18 885,33 krooni. **9.** SEB pank – arvelduskonto, SEB pank Progressiivse Pensionifondi kogumispensionikonto, Hansapank - arvelduskonto. **10.** Ei ole. **11.** Ei ole. **12.** Volikogu liikme tasu; töötasu OÜ Fixor Holding. (28.04.2008).

JAAK LÄÄNEMETS. 3. Volikogu liige. **4.** Väike-Maarja vallavolikogu. **5.** Ei ole. **6.** Maatulundusmaad Väike-Maarja vallas nr 15131, 24631, 162631, 162731, 307831, 424331, 640231, 640331, 640431, 640531, 798631, 826331, 1000731,1000831, 1037131, 1216131, 1307331, 1395831, 1779131, 1779231, 2070731, 2487331, 2555231, 2645131, 3408831, 3820531, 4269731. **7.** Sõiduauto Mitsubishi (2003), haagis Respo (1997), väikeveoauto Niva (2003), haagis Anssems (2007). **8.** AS Norma 1400 aktsiat koguväärtusega 14 000 krooni; OÜ Avispeamees osa suurusega 20 000. **9.** Hansapank – 3 arveldusarvet, SEB pank – 3 arveldusarvet. **10.** Sihtasutus MES 299984 krooni. **11.** Maakinnistute hüpoteegid. **12.** Volikogu liikme tasu; töötasu OÜ Avispeamees. (18.04.2008).

JÜRI AAVIK. 3. Volikogu liige. **4.** Väike-Maarja vallavolikogu. **5.** Ei ole. **6.** Maatulundusmaa elamuga Väike-Maarja vallas nr 3824631. **7.** Ei ole. **8.** Ei ole. **9.** Hansapank – arveldusarve, pensionikonto; SEB Eesti Ühispank – arveldusarve; Hansa pensionikonto. **10.** Ei ole. **11.** Ei ole. **12.** Volikogu liikme tasu; töötasu Tamrex Ohutuse OÜst ja Lääne-Viru Maavalitsusest. (30.04.2008).

ENDEL LÕOMETS. 3. Volikogu liige. **4.** Väike-Maarja vallavolikogu. **5.** Ei ole. **6.** Maatulundusmaa elamuga Väike-Maarja vallas nr 7652; laut Väike-Maarja vallas nr 15170; maatulundusmaa Väike-Maarja vallas nr 3935431. **7.** Veoauto Toyota (1981), sõiduauto Volkswagen Transporter (1991). **8.** OÜ Äntu Farm osa suurusega 111 300 krooni. **9.** SEB pank – arveldusarve, Hansapank – arveldusarve. **10.** Ei ole. **11.** Ei ole. **12.** Töötasu OÜ Äntu Farm; volikogu liikme tasu, pension. (23.03.2008).

VÄINO HAIBA. 3. Volikogu liige. **4.** Väike-Maarja vallavolikogu. **5.** Ei ole. **6.** Maatulundusmaad nr 37085, 2160531, 4540131, 1817831, 113231, 4540231, 4684031; 1 korter Väike-Maarja vallas Simuna alevikus; pooleliolev elamu Väike-Maarja vallas. **7.** Sõiduaudod Audi A4 Avant (2005) ja Honda Civic (2007) ühisomand; **8.** Ei ole. **9.** SEB pank – arveldusarve; Hansapank – arveldusarve. **10.** Hüpoteek SEB panga kasuks. **11.** Ei ole. **12.** Volikogu liikme tasu. (29.04.2008).

ENDEL MÄESEPP. 3. Volikogu liige. **4.** Väike-Maarja vallavolikogu. **5.** Ei ole. **6.** Abikaasade ühisvarana maatulundusmaad Väike-Maarja vallas nr 1371531, 4371631, 1371731, 1371831, 2927631, 2955331, 3047531, 3146931; abikaasade ühisvarana elamumaa Väike-Maarja vallas nr 720631; abikaasade ühisvarana maatulundusmaad Ida-Virumaal Avinurme vallas nr 1790808, 1791408, 2427508, 2427608, 2716408, 2408708, 2427108, 2427308, 2428008, 3292608, 3370708, 3470608; elamumaa Ida-Virumaal Avinurme vallas nr 1791408. **7.** Sõiduauto MB (2004). **8.** OÜ Müüriku Farmer osa suurusega 4 939 300; Hansa Pensionifond K2 koguväärtusega 40 000 krooni. **9.** Hansapank – arveldusarve, krediidiarve, pensionikonto; SEB Eesti Ühispank – arveldusarve. **10.** Hansapank 23 250 krooni. **11.** Hüpoteek Eesti Vabariigi kasuks. **12.** Volikogu liikme tasu; töötasu OÜst Müüriku Farmer. (30.04.2008).

SVEN KESLER. 3. Volikogu liige. **4.** Väike-Maarja vallavolikogu. **5.** Ei ole. **6.** Ei ole. **7.** Ei ole. **8.** kuni 27.02.08 OÜ Määri Mõis osa nimiväärtusega 10 000 krooni. **9.** Hansapank - arvelduskonto; SEB pank - arvelduskonto; Sampo pank - arvelduskonto. **10.** Ei ole. **11.** AS Hansaliising. **12.** Volikogu liikme hüvitis. (30.04.2008).

TEET PAJU. 3. Volikogu liige. **4.** Väike-Maarja vallavolikogu. **5.** Ei ole. **6.** Elamumaa Väike-Maarja vallas nr 1951431; maatulundusmaa Valgamaal Palupera vallas nr 2002240. **7.** Kaubik Ford Transit (1992). **8.** OÜ Sinewa Grupp osa suurusega 49 000 krooni; SEB pensioniosak 33 252 krooni. **9.** Hansapank – arveldusarve; SEB pank – arveldusarve, krediit; Sampo Pank – arveldusarve, krediit. **10.** Sampo Pank 450 000 krooni. **11.** Sampo liising. **12.** Volikogu liikme tasu; töötasu Lääne-Virumaa Keskkonnateenistusest. (30.03.2008).

HILLAR KASU. 3. Volikogu liige. **4.** Väike-Maarja vallavolikogu. **5.** Ei ole. **6.** Elamumaa Väike-Maarja vallas nr 4535. **7.** Sõiduauto Opel Astra (1993). **8.** Ei ole. **9.** Hansapank – arveldusarve. **10.** Hansapank 70 000 krooni. **11.** Autoliising. **12.** Töötasu Simuna spordihoonest; töötasu Simuna koolist; volikogu liikme tasu. (15.04.2008).

RAIMO BEILMANN. 3. Volikogu liige. **4.** Väike-Maarja vallavolikogu. **5.** Ei ole. **6.** Maatulundusmaad Väike-Maarja vallas nr 3935531, 3572831, 363631, 4165831, 3714231, 3750731, 3814131; elamumaa Väike-Maarja vallas 4452431, elamumaa Keila linnas nr 5295202. **7.** Sõiduaudod: Opel Super 6 (1937), MB 240 (1981), MB-8 350 (1993); veoautod Kamaz 5320 (1985). **8.** Ei ole. **9.** SEB pank – arveldusarve. **10.** Ei ole. **11.** Ei ole. **12.** Volikogu liikme tasu. (27.04.2008).

JAAK AADER. 3. Volikogu liige. **4.** Väike-Maarja vallavolikogu. **5.** Ei ole. **6.** Maatulundusmaad Väike-Maarja vallas nr 1906131, 2322731, 3200431, 3364331, 3729831, 3975831, 3979131, 3999531, 3887131, 52731; Laut Väike-Maarja vallas; korter Väike-Maarja vallas. **7.** Sõiduaudod: VAZ-21011 (1975), Opel Omega (1987). **8.** OÜ Vao Ader osa suurusega 40 000 krooni; Tulundusühistu E-Piim osak suurusega 10 000 krooni. **9.** SEB pank - 2 arveldusarvet; Hansapank - arveldusarve. **10.** Ei ole. **11.** Eesti Vabariigi kasuks põllumajandusmaade hüpoteek. **12.** Tulu ettevõtlusest; volikogu liikme tasu. (30.04.2008).

JAANUS KAARE. 3. Volikogu liige. **4.** Väike-Maarja vallavolikogu. **5.** Ei ole. **6.** Maatulundusmaa Väike-Maarja vallas nr 1611131, elamumaa Väike-Maarja vallas nr 4707931. **7.** veoautod MAZ (1990) ZIL (1985), sõiduauto Ford (1986). **8.** OÜ Ringtom Grupp osa. **9.** SEB pank - arveldusarve, Hansapank - 2 arveldusarvet. **10.** Ei ole. **11.** Ei ole. **12.** OÜ Trii-

gi Farmer töötasu, volikogu liikme tasu. (14.05.2008).

VALLAVALITSUSE LIKMEMED:

LI-ANN LEHTMETS. 3. Vallavalitsuse liige. **4.** Väike-Maarja vallavalitsus. **5.** Ei ole. **6.** Elamumaa Jõgeva linnas nr 636435; 50% elamust ja elamumaast Lääne-Virumaal Väike-Maarja vallas nr 445631. **7.** Ei ole. **8.** Ei ole. **8.** Ei ole. **9.** Hansapank - arveldusarve. **10.** Ei ole. **11.** Ei ole. **12.** Vallavalitsuse liikme hüvitis; pension. (22.04.2008).

HELMUT HIETAMM. 3. Vallavalitsuse liige. **4.** Väike-Maarja vallavalitsus. **5.** Ei ole. **6.** Elamu Väike-Maarja vallas nr 565231; pooleliolev ehitus Väike-Maarja vallas nr 2645331. **7.** sõiduaudod Volvo S-40 (1998), Chevrolet Lumina (1994). **8.** Ei ole. **9.** Hansapank - arveldusarve; Sampo Pank - arveldusarve. **10.** Hansapank 9496 EUR. **11.** Ei ole. **12.** Töötasu Ida-Eesti Päästkeskus; vallavalitsuse liikme hüvitis. (23.04.2008).

AIVAR VINK. 3. Vallavalitsuse liige. **4.** Väike-Maarja vallavalitsus. **5.** Ei ole. **6.** Maatulundusmaa Väike-Maarja vallas nr 1292031. **7.** Sõiduauto Ford Scorpio (1995); sõiduauto Ford Galaxy (2004). **8.** Hansapension K3 3598 osakut koguväärtusega 59 328,47 krooni. **9.** Hansapank - arveldusarve. **10.** AS Hansapank 13 321,64 EUR. **11.** Ei ole. **12.** Töötasu LJK AS; vallavalitsuse liikme hüvitis. (25.04.2008).

GENNADI LUHA. 3. Vallavalitsuse liige. **4.** Väike-Maarja vallavalitsus. **5.** Ei ole. **6.** Elamumaa Väike-Maarja vallas nr 1618931; korteriomand Tallinnas nr 15158901; metsamaad Väike-Maarja vallas nr 3211431 ja 3504631. **7.** Sõiduaudod VAZ-2105 (1982) ja Ford Focus (2000). **8.** AS Pandivere Ehitus 1000 aktsiat koguväärtuses 100 000 krooni. **9.** Hansapank - arveldusarve; SEB pank - arveldusarve. **10.** Ei ole. **11.** Ei ole. **12.** Vallavalitsuse liikme hüvitis; töötasu AS Pandivere Ehitus. (30.04.2008).

MATI MERE. 3. Vallavalitsuse liige. **4.** Väike-Maarja vallavalitsus. **5.** Ei ole. **6.** Maatulundusmaa Lääne-Virumaal Väike-Maarja vallas nr 20270. **7.** Sõiduauto Toyota Corolla (1987). **8.** OÜ Pandivere Kartulik kasvatus osa suurusega 25 000 krooni. **9.** SEB Eesti Ühispank – arveldusarve, kogumispensionikonto ja väärtpaberid konto. **10.** SEB pank 52800 EUR. **11.** Ei ole. **12.** Vallavalitsuse liikme hüvitis; töötasu OÜ Pandivere Kartulik kasvatus; ettevõtlusest saadav tulu. (30.04.2008).

LIA KIVASTE. 3. Vallavalitsuse liige. **4.** Väike-Maarja Vallavalitsus. **5.** Ei ole. **6.** Elamumaa Väike-Maarja vallas nr 2531; elamumaa ja ärimaa Väike-Maarja vallas nr 4494431; ½ elamumaast Väike-Maarja vallas nr 3910331. **7.** ½ sõiduauto Volvo (1987). **8.** OÜ Liaan osa koguväärtusega 327 000 krooni; SEB pank pensioniosak koguväärtusega 21164. **9.** SEB pank arveldusarve, Hansapank krediidiarve, arveldusarve. **10.** Ei ole. **11.** Pangalaenu käendusleping; liisingu käendusleping. **12.** OÜ Liaan töötasu; vallavalitsuse liikme hüvitis. (30.04.2008).

Foto: Ago Tint

160 aastat tagasi ehitas Gustav Normann Väike-Maarja kirikusse orel

1848 ehitas Gustav Normann pilli, millest voogab elu tänaseni.

dused lasevad sel pillil eriti hästi vanemat repertuaari, muuhulgas isegi itaalia muusikat ette kanda, mis mulle isiklikult väga sümpatiseerib. Pill kõlab ruumis ilusasti ja oma suhtelisest väiksusest ja ühest manuaalset hoolimata pakub piisavalt erinevaid kõlalisi kombinatsioone. Selles suhtes suudab ta hea kavaliku korral igati ka kontsertpilli mõõdu välja anda. Muidugi lisaks kõlalist vürtsi veel ka Trompet register, mis praegu alles veel oma hülgaeugu ootab.

Ines Maidre

Väike-Maarja

Väike-Maarja kirikus 18. septembril kell 18 Ines Maidre orelikontsert!

Tallinna XXII Rahvusvahelise Orelifestivali raames toimus orelimeister Ago Tindi juhtimisel kolm orelireisi Eesti eri paigus. Esimesel, 5. augusti reisiril peatuti ka Väike-Maarjas. Palusin reisi organistikks olnud eestlanna Ines Maidrel kirja panna oma esmamulje Väike-Maarja orelist:

Esmamuljed Väike-Maarja pillist olid väga head, ütlesin et see kohtumine oli meie orelipäeva üks kõrghetki! Väike-Maarja orel oma 160 aastaga kuulub eesti vanimate orelite hulka ja väärtustab meie orelimaastikul juba oma vanuse ja sellest tuleneva stiililise omapära tõttu. Pealegi on tegemist eesti orelimeistri Normanni tööga - oopusega, mis siinmail põhiliselt sakslaste pärismaaks olnud oreliehitusele kvaliteedilt enam sugugi alla ei jää. Eestis tänaseni valdavalt levinud pneumaatiliste, romantiliselt ümarakõlaliste ja sageli "flegmaatse" traktuuriga orelite seast eristub ta oma heleda, kirka kõla ja mehaaniliselt täpse, konkreetse klavvikäigu poolest. Need oma-

Foto: Marju Metsman

Ines Maidre Väike-Maarja orelipingil

kiriku orelirõdul on võimalus tutvuda pilli restaureerimisloo väljapanekuga.

Orel ja selle mängija on lahutamatud. Orel on

pill, mis inspireerib. Orelit võib mängida nii päeval kui öösel (viimast võivad aga inimesed, kes kiindumust orelimängu vastu ei mõista, väärsti mõista).

Esimeseks orelit mängijaks oli ilmselt Carl Daniel Michelson, kes asus Väike-Maarja köstriks 1842. aastal. Michelsonist kirjutab Väike-Maarja pastori Carl Theodor Knüpfferi lapse-laps pastor Georg Martin Knüpffer oma mälestustes: „Pühapäeva hommikul tõi köster altari- ja kantslikatted pastoraadist kirikusse ja seadis need jumalateenituseks valmis, saatis kiriku-teenri torni kella helistama ja ise istus orelitaha, viskas koomiliselt pea kuklasse, kontrollis mõtlikult orelit kõiki registreid ja alustas hommikulaulu. Iga laulu eel kummardas üle käsi-puu ja hõikas järgmise laulu numbri. Ta valdas meisterlikult sõrmede tööd. Talvel mängis ta sõrmkinnastega, mistõttu viisid kõlasid veidi „topelt“. Peddaale ta ei kasutanud, vaid laulis valjusti ja selgelt kaasa.“

Väike löik Knüpfferi mälestusteraamatus on ka orelit, mis tõestab, et 1848. aastal Väike-Maarjasse ehitatud pill oli tõesti esimene orel selles kirikus. Tõlgituna võiks see kõlada: „Kiriku lääneseinal asuval empooril (orelirõdul) asus tõeliselt hea orel. Mänguriist polnud suur, kuid headõlaline ning küllalt tugev, ka inimesi täis kirikuruumis koguduse laulu juhtima. Instrument oli Porkuni parun von Essen kingitus eelnevate orelita olnud aegade mälestuseks.“

Pärast Michelsoni olid köstriks Voldemar Eichorn, Peeter Koit ja Mihkel Kampmann. 1893. aastal asus köstriks Johann Kotli, kes oli ametis 40 aastat. Tema järglase, orelimängija Hinno Lanpere (Landberg) teenistuskirjas seisab pastor Johannes Hiiemetsa käekirjaga muu hulgas ka paar huvitavat lauset: „Hinno Landberg /.../ saab oma ülesandega toime rahuldavalt, igatahes paremini kui endine köster Johann Kotli, kes oli liiga vana ja juba viletsa kõrvakuulmisega. Kogudusel on kavatsus muretseda lähematel aastatel uus orel, siis võetakse ka uus organist.“

Uut orelit aga Väike-Maarjasse erinevatel põhjustel muretseda ei jõutudki. Keerulistel aegadel vaheldusid ka orelimängijad 1940- 50ndatel pidevalt, kuni 11. jaanuaril 1959 alustas pastor August Laumetsa abikaasa Hellen. Ta enda mäletamist mööda oli orel juba siis häälest ära, puudusid vileid, aga ajas asja ära - peasi, et

laul sai lauldud.

Kiriku katusevahetajate hoolimatu suhtumise tõttu 1990ndate algusaastatel sai pill nii kannatada, et muutus suisa mängimiskõlbmatuks. Kogudus laulis siis saateta, viisi võtsid üles heledahäälsed vanad kirikuskäijad memmed. Hiljem kasutati laulu juhtimiseks süntesaatorit, ja sakslaste abina kohale toimetatud väikeorelit.

2004. aasta veebruarikuu viimasel päeval alla kirjutatud leping pani asjad liikuma. Tööd võtsid oodatust kauem aega, aga 2005. aasta augustis sai teoks see, mida paljud juba aastaid lootnud ja oodanud olid. Gustav Normanni ehitatud Väike-Maarja kiriku orel sai taas hüüdma. 11. septembril 2005 pühitses orelit peapiiskop Andres Pöder. Tänu orelimeister Ago Tindile ja õpetaja Ahto Mäele, tänu Eesti Kultuurkapitalile, Väike-Maarja vallale, Vello Jürnale ja kõigile, kes annetusega, ka väiksega, orelisse panustasid. Orel mängib, orel heliseb.

Täna on pill heades kätes, sest organistikks on orelimeister Ago Tint ise.

Väike-Maarjas on toimunud ka Tallinna Rahvusvaheline Orelifestivali kontserte. Siin on musitseerinud peale Toomas Trassi ka Tiit Kiik koos Vello Jürnaga, Andres Uibo kaaskonnaga, Aare-Paul Lattik, jt. 18. septembril on võimalus kuulata suurepäraselt Ines Maidret.

Marju Metsman

*****

Oreliehitaja Gustav Normann (1821-1893) oli esimene eesti soost oreliehitaja. Ta oli Simuna kiriku köstri Villem Normanni vend.

1845. aastal asutas ta Tallinnas orelitöökoja, oreliehituse alal täiendas end Saksamaal Fr. Ladegasti töökojas. Ta on ehitanud Eestisse 27 orelit. Esimene suur töö oli 1847. aastal Tallinna Pühavaimu kiriku orel, mis ei ole säilinud. Suurim säilinud töö on Simuna kiriku orel. Soome on Gustav Normann ehitatud 8 pilli. Tema oreliehitustegevus kestis 60 aastat, mille kestel on ehitatud orelit ka Harju-Risti, Tudulinna, Kuusalu, Ridala, Valjala, Viru-Jaagupi ja paljudele teistele kirikutele Eestis, Soomes ja Venemaal.

Kindlus maa all – arheoloogilised uuringud Kiltsi mõisas

Nüüdseks juba kuudent aastat toimuvad Kiltsi mõisa arheoloogilised uuringud, mille käigus on praeguseks läbi uuritud pea kolmveerand kunagisest mõisahäärberist. Kiltsi põhikooli rekonstrueerimistööde raames päevakorda kerkinud uuringute vajadus on muutnud Kiltsi mõisa arheoloogide poolt kõige põhjalikumalt uuritud mõisaks ja vasallilinnuseks Eestis. Kuid uuringud jätkuvad ja mitmes mõttes kõige põnevamad paigad ongi jäänud veel avada...

Oluline leid - savinõu kild

Mõisahoone fassaadilt võib lugeda, et hoone on ehitatud 1292. aastal. Seni polnud dateeringule mingit kinnitust ning ka hoone ise ei ole ilmselt 15. sajandist vanem. Seda olulisem on aga ühe savinõukillu leidmine, mis dateeritakse üsna kitsalt 13. sajandi lõppu – 14. sajandi algusesse. Kahjuks on see aga seni ainus kild ja seegi pärit segatud kihist ega ütle meile muud kui et 13. sajandil oli praeguse Kiltsi mõisa kohal Midagi. Mis see oli ja milline oli sealne inimtegevus, seda me (veel) ei tea.

Munakivisillutus ja keskaegsed võlv

Alates 15. sajandist on Kiltsi mõisa kohta teada märksa enam. 15. sajandi keskel on rajatud praeguse mõisahoone süda – nelinurkse põhiplaaniga ja paksude kivimüüridega hoone. Ilmselt oli tegemist mitmekordse hoonega, kuid kahjuks ei ole keskaegsed müürid väga

kõrgelt säilinud, ning seetõttu on ka raske oletada midagi Kiltsi 15. sajandi linnuse kohta. Teada on, et vähemalt osaliselt on ruumide põrandad olnud kaetud munakivisillutisega. Ühes ruumis on säilinud keskaegsed võlv. Säilinud on ka linnusele kuulunud ukseava. Kuid keskaegsele Kiltsi linnusele viitavat leiab enamgi ning arheoloogi jaoks kõige olulisemana on säilinud keskaegne kultuurkiht. Leidude poolest mitte kõige rikkalikum, kuid siiski kiht, mis lubab linnuse esimest perioodi dateerida üsna hästi.

Liivi sõja tagajärg - varingukiht

Nelinurksele kivimajale lisati 16. sajandi esimesel poolel, enne Liivi sõja puhkemist, kaks ümmargust kaitsetorni, mis on Kiltsi mõisa fassaadis jälgitavad ka praegu. Kuid 16. sajandi keskel juhtus midagi. Me teame Balthasar Russowi kroonikast, kuidas vene väed piirasid 1558. aastal Kiltsi lossi. Ilmselt Liivi sõja ajal saigi linnus nii tugevasti kannatada, et võlvid ning osaliselt ka müürid varisesid või varistati sisse, ning nii tekkis ligi poole meetri paksune varingukiht kõikjal, kus on jälgitav keskaegne hoonekavatis. Kuid linnust ei jätetud maha.

Maalingutega vitraažakna kild

Hiljemalt 17. sajandi algul on ilmselt varemtest taas üles ehitatud kivihoone, kuid nüüd mitte enam kindluse vaid mõisana. Osaliselt on muudetud ruumide paigutust, samuti on

mitmeid müüre lammutatud ning ehitatud uusi. Sellel perioodil on mõisale lisatud ka kolm ruumi läänetiivas. Kahjuks ei tea me palju detaile sellestki hoone etapist. Märkimisväärse leiuna tuleb ehk ära nimetada maalینگutega vitraažakna kildu. Iseloomulik on, et mitme selle perioodi ruumide seinad olid värvitud ning eriti näis elanikele olevat meeldinud sinine toon ja selle erinevad varjundid. Kuid sellegi mõisaetapi lõpp ei olnud õnnelik.

Kunagi, täpsemalt küll dateerimatult, kuid tõenäoliselt 18. sajandi keskel, on hoone põlenud ja jäänud mõneks ajaks varemetesse. 1780tel aastatel sai Kiltsi mõis oma praeguse kuju. Ümberehitustööde käigus säilis küll suuresti eelmise mõisa ruumilahendus, kuid siiski on muutusi nüanssides, samuti ehitati mõis ilmselt kõrgemaks. Kuid nii sellest kui eelnevate perioodide ehitustest saab parema pildi otse Kiltsi mõisas, sealsete müüride vahel liikudes ning ka ise erinevaid ajaperioode otsides.

Uuringud Kiltsis ei ole veel lõppenud. Pea kolmandik Kiltsi keskaegse linnuse osast ootab veel väljakaevamist. Mida sealt leida võib, on praegu veel küsimus, kuid kindlasti on tulemas põnevaid leide ka selle kohta, mis puudutab salakäike Kiltsi mõisas...

Tõnno Jonuks

Foto: Merje Leemets

Tõnno Jonuks Kiltsi mõisakooli rekonstrueerimise projekti teabepäeval, 11. juulil andmas ülevaadet varasematest Kiltsi mõisa kaevetöödest.

arheoloog

Foto: Silvi Aasumets

Rahvatantsujuhtide suvekursuslased

Väike-Maarja tantsupeo lainel

2.-5. juulini 2009. aastal on jälle võimalus laulda ja tantsida. Seekord mereteemalisel ÜhesHingamise XXV Lauupeol ja XVIII Tantsupeol. Pidude õnnestumiseks peab tege-ma eeltööd. Tantsupere kapteni Ülo Luhti sõ-nul viib meie laeva pärale alles üheksas laine. Tantsijatel ja nende õpetajatel tuleb pärale jõudmiseks läbida aga kõik kaheksa lainet. Hetkel oleme jõudnud teisele - sihtide sead-mise ja kolmandale - laevapere väljaõpetamise lainele.

17.-20. juulini Väike-Maarjas toimunud rahvatantsujuhtide suvekursus keskenduski just õpe-tamisele. Eesti Rahvakultuuri Arenduskeskuse korraldatud koolitusel keskenduti uute tantsude õppimisele, erinevatele treeningmeetoditele ja kuulati mitmeid huvitavaid loenguid. Päevi alustati juba hommikul kell 7.30 Almer Jansu joogatundidega ja lõpetati alles hilisõhtul. Li-saks saadi osa ka kohalikest kultuuripäevadest.

Meeldiva koostöö tulemusena oli Väike-Maarja rahvamajas võimalus vaadata Maie Orava 50. tööjuubelile pühendatud Tarvanpää esinemist.

Tantsujuhtideni võimalikult värske info toomi-seks tulevase peo kohta, alustas tantsupeo toimikond eesotsas Ülo Luhti ja Kadri Tiisiga oma õppetunde juba 16. juulil. Kokku sai Väi-ke-Maarja Õppekeskuse, gümnaasiumi, Georgi Söögitoa, spordihoone ja rahvamaja külalislah-kust tunda pea 110 tantsujuhti üle Eesti ning tänusõnu mõnusa söögi, majutuse ja muu kohta jätkus pühapäevani. Tantsujuhid loodavad järg-misel suvel koolitusel kohtudes kuulda, et 2009. aasta tantsupidu oli parim!

Kõik on oodatud järgmisel suvel meie laevale!

Tantsuõpetaja Egne Liivalaid

Kultuurikalender

AUGUST

15. august kell 22.00-02.00 öödisko Väike-Maarja rahvamajas

20. august kell 12.00 taasiseseisvuspäeva tähistamine Väike-Maarja rahvamajas. Külal Marko Mihkelson, õpilasetekanne Kiltsi põ-hikoolilt, muusikalised vahepalad.

• Info ürituste kohta telefonil: 326 1837 Väike-Maarja rahvamaja.

Väike-Maarja Muuseumis on mitmeid erinevaid väljapanekuid!
Olete oodatud külastama!

Pasunakoori suvi täis muusikat. Meenutusi puhkpillide peost

Selleks ajaks kui artikkel ilmub, hakkab suvi küllap oma lõputuure tuuritama. Nii on tagant-järele tore meenutada, milline oli möödunud suvi puhkpillimuusikutele. Paratamatult jäävad orkestrite kõige meeldejäädavamad esinemised ikka suvesse. Suvi oli kirev ja tõine ning ilma pärast ei jäänud esinemata.

Väike-Maarja pasunakoori suvi algas 1. mail, mil toimus meie esimene suvine üritus – kontsert Kunda 70. linnapäeval. Suve lõpetame 1. septembril, Väike-Maarja valla kooliaasta avapeol. Nende kahe tärimini vahele on jäänud mitmeid esinemisi: kontserdid Rakvere promenaadil ja Tamsalu laululaval, Pandivere päev ja Eesti Rukiseltsi päev Väike-Maarjas, puhkpillide pidu Väike-Maarjas, kontsert Tallinnas Raekoja platsil koos Soome Hyvinkää linnaorkestriga, ühiskontsert Norra Stavangeri noorteorkestriga Uudeküla laululaval, kontsert Palmse mõisa pargis, puhkpillipäev Saaremaal Kaarma vallas, kontsert üle-eestilisel kultuuri-töötajate kokkutulekul Käsmus, esinemine Järvamaa külade päeval, kontsert Rakke laululaval.

Kaks on hea, kolm veel parem

Selle suve kõige vastutusrikkamaks ürituseks oli kindlasti puhkpillide pidu Väike-Maarjas 14. juunil. Mõte Väike-Maarja ühiskontserdist hakkas idanema juba sügisel, kui viibisime Soomes Hyvinkää orkestril külal. Seal arutati-

me, et kaks orkestrit on hea, kolm veel parem ning otsustasime Eestis kaasata ka orkestri „Saku“, kellega oleme juba aastaid koostööd teinud. Tore on ka see, et tasemevahe pole mäekõrgune ning ühe kollektiivi nõrkusi täiendab teise tugevus teatud pillirühmades. Kontserdile eelnesid läbirääkimised repertuaari osas ja tõised ühisproovid.

Soomlaste nauditav kava

Soome orkester kõlas küllap kõige kompaktselt, aga seal mängis ka mitmeid kutselisi muusikuid. Ei saa märkimata jätta suurte kogemustega dirigenti Jukka Paloneni. Orkestris tegi kaasa ka eelmine juht Risto Kaisla. Soomlaste kava oli nauditav ja eripalgeline. Minule jättis kõige sügavam mulje Oskar Merikanto „Kesäiltana valssi“. See on väga tuntud lugu ja kes peaks siis soome muusikat veel paremini esitama kui mitte soomlased ise.

Saku vald panustab orkestrisse

Saku orkestri puhul on tähelepanuväärne tohu-tu areng, mille kollektiiv on viimase aasta jooksul läbi teinud. Neil on uued head pillid, uhke vormirõivastus. Noori muusikuid on juurde tulnud, muusikaline tase on tõusnud. Saku vald on oma orkestrisse tähelepanu-väärtselt palju panustanud! Veel eelmisel aastal juhtis kollektiivi Jaak King, kes on olnud or-kestriga kaua seotud. Tervislikel põhjustel pidi ta aga juhtimisest loobuma. Nüüd seisab diri-

gendipuldil noor ja energiline Ants Reinhold. „Saku“ kavas jäi eriti meelde „Säkkijärve polka“, kus soleerisid flööt, tenor ja tuuba.

Hoolimata noorusest häid muusikuid

Väike-Maarja pasunakoori mär-giks on noorus. Meil orkestris on tõesti palju noori, mis teeb meid omanäoliseks. Päeva erilisust arvestades alustasime kava R.Valgre laulupõimikuga. Tei-seks mängisime noorte soovil popurii ansambli Santana repertuaarist. Usun, et saime hak-kama! Rõõm on tõdeda, et hoo-limata pasunakoori liikmete noorusest on meil mitmeid väga häid muusi-kuid.

Puhkpillide peo kulminatsiooniks olid kolme orkestri ühislood. Kõlas ülevust, rõõmu ja küllap ka kurbust...

Kontserdile pani punkti näiteringi etendus „Kelle kübar see on?“. Publiku kõrv sai puhata ja hing rõõmustada. Puhkpillide pidu aga jätkus Vainu Tares, kus muusikud istusid ühises pidulauas. Söödi, joodi, lauldi ühislaule ning arutati tulevikuplaane.

Dirigendid Jukka Palonen, Vallo Taar, Ants Reinhold

Pühapäeval esinesid Hyvinkään kylän puhallinorkesteri ja Väike-Maarja pasunakoori Tallinnas Raekoja platsil arvuka kuulajaskonna ees. Suured tänud dirigentidele, muusikutele ja näiteringile, kes andsid oma panuse ürituse kordaminekuks! Suur aitäh publikule sooja vastuvõtu eest!

Vallo Taar

Väike-Maarja pasunakoori dirigent

Tagasivaade Väike-Maarja jaanipeole

Jaanituled on ammu kustunud ja sõnjalaõie otsijad kodus peoväsimuse välja puhanud. „Õöd venivad vähehaaval jälle pikemaks ja looduse õitsemisele järgneb valmimiseaeg. Nii see kordub aastast aastasse, põlvest põlve,“ nende sõnadega alustas kunstiline juht Väike-Maarja valla jaanipäeva Müürikul. Kõne oli pikk ja õpetlik, iseasi aga, kui paljudele see sai kuuldavaks ja mõistetavaks.

Oleme mõelnud ja isekeskis küsinud, mis mõ-te on ikka ja jälle otsast alata asjadega, mida oma elus juba palju kordi varem oleme ette võtnud. Kas oleme suutnud muuta maailma paremaks ja ilusamaks või on kõik olnud vaid tühi töö ja vaimu närimine? Kui kõikide inimeste jõupingutused oleksid vilja kandnud, no siis peaks elu olema küllalt hea ja inimesed õnnelikud. Kui see nii ei ole, oleme ehk üritanud võimatut, peaksime eesmärkide seadmisel tege-ma korrektiivse. Aga eks öelnud ka lapse-põlve kirjanduskangelane D'Artagnan kardinal de Richeleu'le: „Selle maailma vägevad on sinuga rahul vaid siis, kui teed midagi võimatut – võimalikku oskame me kõik ka ise teha.“

On ääretult tänuväärne, et kohal olid külava-nemad. Nad võtsid üle vallavanema süüdatud tule, et tuua see tagasi 18. ja 19 juulil Väike-Maarja rahvakultuuri päevadele. Loodetavasti kasvab see traditsiooniks, et vallavanem läheb tuld süütama, saatjaks rahvariides lauljad. Vast laulab ka rahvas kaasa, et „Jaan lä'eb jaanitulele...“. Ehk on järgmisel aastal kohal ka KÕIK valla külavanemad. Südamlik tänu Kiltsi isetegevuslastele Merike Hövelsonile, Taimi Märtsinile ja Irina Tarassovale, Kiltsi põhikooli tütarlapsele Jaana Nirodale ja Alima köhutantsijatele Epp Kaljose juhendamisel. Hea, et päevane vihm teid ära ei hirmutanud ja et olite rõõmsasti kohal. Andsite tunnises ette-astes publikule oma huumori, ilu ja sära. Spordivõistlusi ja mängu viis läbi Ants Rikberg, kes on valla tõeline "spordihai", osates rahvale süstida tahet ja pealehakkamist. Ka jaanitule süütamisel oli ta meister. Tänu Sulle, Ants!

Märkimist vajab uue põlvkonna publik. Vane-mad läksid varem koju, hommikuni jäid noored. Võime seekord uhkusega öelda, et pole siin Maarjamail lahti mitte kui midagi. Noored pidutsesid lõbusalt hommikuni. Edastame

tänuavaldused ka Madis Niinemetsale ja veelkord Antsule, kes olid turvavalvurite etalonid juba seetõttu, et kõik teavad – need mehed korrarikujatega nalja ei mõista! Suured tänud Müüriku perenaisele ja peremehele, et saime jaanilaupäeval kasutada niivõrd kena ja traditsioonilist paika. Kindlasti on teil plaanis investeerida elektrisüsteemi ja lavatagustesse ruumidesse. Jõudu sel-leks! Aitäh, tantsuansambel Taas! Ja loomulikult tänud AS Joosandile, et kohapeal oli võimalik osta süüa-juua. Meie suurim lugupidamine kuulub Väi-ke-Maarja valla rahvale, sest pidasime toreid jaanipeo ilma kakluste, näakle-miste ja söimuta. Aitäh Sulle, vallarahvas, ja Teile, külalised!

Ville-Markus Kell
rahvamaja direktor
Heli-Liivia Komp
kunstiline juht

Foto: Silvi Aasumets

VÄIKE-MAARJA MUUSIKAKOOL võtab vastu uusi õpilasi:

Väike-Maarjas
klaveri ja akordioni erialale.

Katsed toimuvad kolmapäeval, 27. augustil kell 17.00

Simunas
klaveri, viiuli ja akordioni erialale.

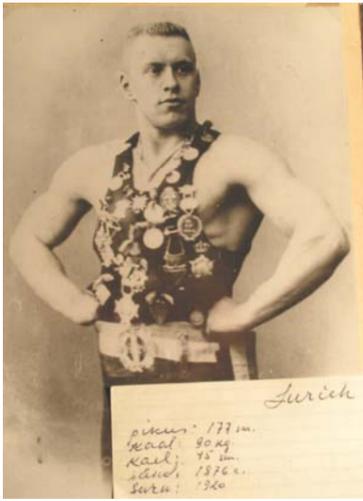
Katsed toimuvad kolmapäeval, 27. augustil kell 17.00

Tähelepanu ja järgimist väärrib Georg Lurichi elukreedo:

"Kui ka mitte alati terves kehas terve vaim ei ela, siis ometi peaks terve vaim terves kehas asuma."

Väike-Maarja vallavalitsus algatas korjanduse, et püstitada Georg Lurichi mälestussammas Väike-Maarja kesk- väljaku piirkonda.

Georg Lurichi mälestussamba toetussummade kogumiseks avatud Väike-Maarja Vallavalitsuse arveldusarve number on 10502017649007 SEB-pangas.

Põlistame legendaarse Georg Lurichi mälestuse!

VÄIKE-MAARJA VAL- LA RSK TEATAB:

Harjuta terviseks punktiseis
06.08.2008 seisuga on Ebaveret
külasthanud 446 inimest 2686 korda.

1. Aino Saaremäel (Kiltsi põhikool 145 osalus- korda/14 boonuspunkti)
2. Öie Altermann (AS Plokk 142/14)
3. Inge Siirak (Väike-Maarja lasteaed 133/13)
4. Viivi Kahr (Päästekool 103/10)
5. Aivar Krikmann (Ebavere Suurtalu 75/7)
6. Ellen Tilk (Väike-Maarja 47/4)
7. Sandra Bork (VMG 46/4)
8. Geidi Kruusmann (VMG 45/4)
9. Maris Kõrgmäe (vallavalitsus 44/4)
10. Heete Ausmeel (Väike-Maarja 43/4)
11. Toomas Vinkel (Väike-Maarja 43/4)
12. Aimar Tüürsal (UUSMAA 41/4)
13. Urve Kalda (Väike-Maarja 41/4)
14. Merje Suits (Väike-Maarja 40/4)
15. Taimar Kopti (Dirco 37/3)
16. Airi Einsalu (Maarjalill 34/3)
17. Bruno Münter (FIE 34/3)
18. Elo Vöhandu (VMG 33/3)
19. Heinrich Kalda (lasteaed 33/3)
20. Rita Öiglane (Päästekool 31/3)
21. Konrad Schmidt (Triigi 31/3)
22. Mait Viljo (Evisu Ehitus 29/2)
23. Kaarel Moisa (vallavalitsus 28/2)
24. Annika Liivamaa (Õppekeskus 28/2)
25. Kristel Kahr (VMG 26/2)
26. Luule Horeb (Väike-Maarja 25/2)
27. Silvia Rüntü (QBE 25/2)
28. Ain Kõiv (FIE 24/2)
29. Krista Tealane (Päästekool 23/2)
30. Anne-Ly Nilbe (Päästekool 22/2)

Väike-Maarja spordihoone on kuni 31.08.2008 külasta- jatele avatud:

**E-R kell 11.00-20.00,
L kell 10.00-14.00, P suletud**

Spordikalender

SEPTEMBER

1. septembril rulluisuvõistlus "Suveots 3"

Ebavere radadel jätkub tervisespordiürituste sari "Harjuta terviseks!"

Väike-Maarja tuli valdade suvemängudel Kosel 15. kohale

Valdade suvemängud toimusid 5. ja 6. juulil Kosel. Väike-Maarja vald osales neljal alal: **kõievedu:** Raul Veia, Raivo Tammus, Janari Taar, Andres Tomingas ja Jaanus Öunap; **mälumäng:** Olev Liblikmann, Ilve Tobreluts, Ivar Lass, Maili Tannbaum; **kergejõustik:** Marili Kõster, Margo Nõukas, Maili Tannbaum, Margit Beilmann, Leie Arula, Tiia Luht, Hanna Maran, Taisi Tiimus, Raul Veia, Ants Rikberg; **jalgrattakross:** Anna-Liisa Kull, Ivar Vaab, Indrek Aksel, Teet Paju, Tiit Sinisalu. Meie võistkonna parimaks tulemuseks oli Ivar Vaabi esikoht noor-

meeste vanuseklassis.

Esimese kuue hulka tulid Margit Beilmann naiste 1500m neljanda kohaga, Maili Tannbaum naiste kettaheite neljanda kohaga. Tiia Luht saavutas naisveteranide II grupis 1500 m 6. koha ja kaugushüppes 6. koha. Margo Nõukas jäi odaviskes meeste arvestuses teisele kohale. Ants Rikberg tuli meesveteranide teises grupis 800m teisele kohale ja 3000m neljandale.

Suvmängudest võttis osa 66 valda, nendest 22 olid kuni 2000 elanikuga omavalitsused. Väike-Maarja

Georg Lurichi fondi halduskogu Hans Kruusamägi, Raul Rebane, Olev Liblikmann, Sven Kesler, Avo Part ja Ilve Tobreluts lepingu allkirjastamise päeval koos Eri Klasiga.

Eesti Rahvuskultuuri Fondi juurde loodi Georg Lurichi fond

2. juulil allkirjastasid Sihtasutuse Eesti Rahvuskultuuri Fond (ERKF) nõukogu esimees Eri Klas ja Väike-Maarja vallavanem Olev Liblikmann lepingu, millega ERKFi juurde moodustati Georg Lurichi fond.

Väike-Maarja valla loodud allfond toetab Georg Lurichi töökspidamiste väärtustamist ja tema mälestuse jäädvustamist. ERKFi uuele allfondile pani aluse Väike-Maarja Valla 100 000 krooni

suurune annetus.

Esimesi taotlusi Georg Lurichi fondi stipendiumidele oodatakse 2009. aasta sügisel. Stipendiumide määramisel on ERKFi nõukogul abiks Georg Lurichi fondi halduskogu järgmises koosseisus: Sven Kesler, Hans Kruusamägi, Olev Liblikmann, Avo Part, Raul Rebane ja Ilve Tobreluts.

Kuidas annetust teha?

Annetusi Eesti Rahvuskultuuri Fondi saab teha sihtasutuse arveldusarvele 221001101347 Hansapangas. Palun märkige selgituseks, et tegu on Georg Lurichi fondi annetusega. Lisage palun ka oma isikukood ja postiaadress. Tuludeklaratsiooni esitamisel saate annetustelt tulumaksu tagasi taotleda.

Sihtasutuse Eesti Rahvuskultuuri Fond telefon on 601 3428, e-post: post@erkf.ee

VIII Ebavere Kange

Elu esimene triatlon on seljataga!

Mõnus suvi on mind tihti kodukandi rahvaga kokku viinud. Just viimase aja erinevatel üritustel viisid tuttavad vestluse spordimeelse väikemaarjalase aastatümmusele- Ebavere Kange triatlonile.

Uudishimu ja Väike-Maarjast saadud spordipisik ei lubanud minulgi kõrvale jääda. Usun, et sain triatlonist suve meeldejäävaima spordielamuse. Minu arvates oli triatlon superhästi korraldatud: mõnus rada, kaasvõistlejad tugevad, supp toitev. Meeldis ka see, et võistlus oli mõeldud ainult koduvallaga seotud inimestele, kel on ühised mälestused Paisukast, Ebavere jne. Võõrad seda ei mõista. Ma ei usu, et omad viskaksid pabereid põõsa alla. Väljastpoolt tulnud võistlejalt aga ei julge loodushoidu loota. Kindlasti ei ole vaja karta võidukarika äranapsamist, sest valla sporditase on ikka väga kõrge.

Minu siirad tänud korraldajatele, toetajatele, idee

autoritele. Täna võistlusele kutsumast! Ärge unustage patenteerida Ebavere Kange kaubamärki! Võistlus on juba praegu väga kõva sõna.

Raul Nikolajev

EBAVERE KANGE TULEMUSED 2008

Mehed: 1. Joosep Laos (44.41), 2. Aigar Mäesepp (45.58), 3. Urmo Väizanen (46.16), 4. Teet Paju (46.42), 5. Aimar Tüürsal (47.03), 6. Ergo Manninen (47.10), 7. Indrek Aksel (47.27), 8. Riivo Lukmann (47.42), 9. Madis Kull (48.19), 10. Rain Kuldjärv (48.31), 11. Andres Aksel (49.05), 12. Mait Viljo (49.15), 13. Ago Ilves (51.40), 14. Madis Kullas (52.10), 15. Teet Firberg (52.25), 16. Koit Põldmaa (52.31), 17. Andres Tambi (52.53), 18. Kent Oraver (53.15), 19. Indrek Kesküla (53.20), 20. Tõnis Kull (53.41), 21. Ragnar Koll (54.03), 22. Raul Nikolajev (54.09), 23. Eikki Eikkinen (54.15), 24. Kalev Kadak (54.20), 25. Marko Teidla (54.38), 26. Madis Nirgi (55.00), 27. Riho Sarapuu (55.56), 28. Janar Moorits

(57.50), 29. Andri Part (59.14), 30. Martin Ilves (59.16), 31. Mait Liblikmann (59.55), 32. Mikk Mänd (1.00.00), 33. Tauno Ojasäär (1.01.02), 34. Heindo Luts (1.01.51), 35. Anti Veelaid (1.02.00), 36. Ain Kõiv (1.10.49), 37. Ruslan Kerge (1.10.49), 38. Riho Meisner (1.17.25), 39. Hillar Elva (1.34.23)

Naised: 1. Maret Mets (47.35), 2. Triin Kull (48.34), 3. Mari Mets (49.42), 4. Triin Kivipõld (53.07), 5. Kristel Prikko (53.13), 6. Katariina Tuulik (55.42), 7. Signe Liblikmann (56.50), 8. Kaire Torsus (1.01.21), 9. Key Paju (1.15.30), 10. Reelika Sarapuu (1.15.30), 11. Reeva Johanson (1.34.23)

Naised vanem: 1. Olga Mets (52.54)

Tüdrukud: 1. Elo Vöhandu (47.34), 2. Ingel Anijärv (50.28), 3. Ellen Põldmaa (53.47), 4. Kristin Basmanova (57.19), 5. Maris Möldre (1.08.05)

Poisid: 1. Ivar Vaab (41.25), 2. Tarvo Kivipõld (48.20), 3. Kaur Tiisler (49.29), 4. Dave Sarnet (49.20), 5. Renno Guitor (50.31), 6. Priit Pohlak (52.12), 7. Joosep Part (54.25), 8. Rainer Leemets (1.02.03), 9. Gert Raidla (1.06.42), 10. Tõnis Kivaste (1.10.50)

Mehed vanem: 1. Ants Einsalu (44.37), 2. Tiit Sinsalu (45.45), 3. Ahto Matvejev (51.19), 4. Ants Rikberg (53.30), 5. Kalev Ömmik (56.23), 6. Jüri Viimäa (58.00), 7. Hans Kruusamägi (58.51), 8. Haivar Veskoja (59.14), 9. Üllar Kriel (1.15.20)

Täname toetajaid!

JOOSAND OÜ, ESQAR OÜ, VÄIKE-MAARJA VALD, STEBA BUILDING, DAG REKLAAM, KRINDEKO OÜ, KALVI MÖIS AS, LOOMSETE JÄÄTMETE KÄITLEMISE AS, THORSEN GRUUP OÜ, VAO AGRO OÜ, ILVES TRANSPORT OÜ, ARTISTON OÜ, HANSA CONSTRUCTIONS OÜ, SIMUNA IVAX, REINPAUL OÜ, CLEAN UP, TRIIGI FARMER OÜ, ANTAARES AS, HEKTALI OÜ, HYDROSCAND AS, SPINDEL OÜ, KRIPON & PARTNERS OÜ, VÄIKE-MAARJA APTEEK, KAARMA KT, VÄIKE-MAARJA AUTO, KLAASMERK AS, OG ELEKTRA AS, MÜÜRRIKU FARMER OÜ, EBAVERE SUURTALU OÜ, DINER AS, NELIRES OÜ, TARKO VEOD OÜ, HILL CITY OÜ, EVISU EHTUS, ANTRENA OÜ, KJK AUTOREMONT OÜ, RINGTOM GRUUP OÜ, WÜRTH AS, HAWAII EXPRESS, FEB AS RAKVERE, STOKKER, HAGAR, MITHRA OÜ, AARTIKA GRUUP OÜ, GERMUND HULGI OÜ, ART CAFÉ, MAARJALILL, SIGNE ILUTUBA, ILU PÄRL

ERAIKUD: MAIT LIBLIKMANN, AGO ILVES, RIHO MEISNER, LAURI LAANEMÄGI, KALEV KALMET, TOOMAS SILLA, RAINER HALLIK, AHTI KULLAMAA, KUNNAR KUNGLA, MATI RÜÜTEL, JAANUS VALK, MADIS KULL, INDREK AKSEL, AARO KRUBE, JAANUS VULKAN, AIN KÕIV, MAJU TALU

Ants Rikberg

Väike-Maarja Põllumeeste Selts

Reisikiri Põlvamaalt

26. juuli hommikupäike leidis väikese põllumeeste seltskonna kolmandalt matkaetapilt „Ümber Eestimaa“ suunaga Põlvamaa poole. Esimene peatus oli Karilatsi koolimaja juures, kus oli näha, milline nägi hoonevälja varasematel aegadel. Rehielamu, kus elas keskmine talupere 19. sajandi teisel poolel. Nägime aurumasinaid, rehepeksumasinaid, tuulikut ja endiste tippkommunistide istutatud puudesalu.

Varbusel asuvas Eesti Maanteemuuseumis imetlesime kahetonnist kivist teerulli- tänapäevaste teerullide eelkäijat ja kiviplaati, millest oli ehitatud kunagine Peterburi maantee Tallinnast väljuv teelõik, ning lumeväravat, mis võeti kasutusele 1930. aastatel ja mis oli kasutusel veel 1970. aastatel.

Taevaskoda on Põlvamaa üks peamisi vaatamisväärtusi oma 150aastase ürgmetsaga, paikadega, kus filmiti „Viimset reliikviat“. Lõbusõitu tegi jõelaev Lonny.

Mooste mõisa linapäeval nägime kõike põnevat

linaga seonduvat. Praegu tegutseb mõisas kool, mis hoiab kena hoone korras. Mõisas asub ka kassituba, kus oli palju kassiteemalisi esemeid: pilte, raamatuid, ei puudunud ka kaisuloomad.

Järgmisena külastasime Leevaku hüdroelektrijaama, mis töötab praegugi!

Räpinas ootas giid meid paberivabrikus, mis alustas tööd juba 1734. aastal. Huvitav oli kuulata, kuidas ja millest paberit valmistatakse. Tuli välja, et esimene Eestis valmistatud mark trükiti Rāpina paberile. Praegugi töötav masin osteti 1871. aastal. Õnneks ei ole plaanis vabrikut sulgeda, vaid hoida muuseumina töös.

Õhtu lõpetasime Piusa liivakoobastes, mis on tühjaks kaevandatud, sest seal leidis klaasitootmiseks vajalikku kvaliteetset liiva. Praegu enam tööd ei toimu, koopad kujutavad vaid turisti atraktsiooni ja nahkhiirte kodu.

Telkisime Meenikunno maastikukaitsealal Mustjärve kaldal, kus oli täielik vaikus, tume ja peegelsile vesi. Telkijaid oli teisigi, kuid kõik olid vagusi omaette, tegid lõkkeid ja olid mõnused.

Hommikune päikesetõus pakkus võrratut vaate-

pilti, kui udu eemaldus järvelt. Pärast hommikukohvi ületasid naised Meenikunno soo mööda laudteed, aga mehed sõitsid samal ajal autodega teisele poole vastu.

Edasi suundusime Suurele Munamäele. 346,7 meetri kõrguselt avanes vaimestav vaade meie kallile kodumaale. Räägiti, et hea ilmaga pidi ka Venemaad nägema.

Järgmisena laskusime Rõuge Ööbikuorgu. Läbisime 1,5 km energiaraja, nägime kuulsaid vesioinaid ja 25 m kõrgust vaatetorni, kuhu me aga ei roninud, kuna energiarada oli meie energia ammutanud. Veel käisime Rõuge Suurjärve ja Tamula järve ääres, kus vesi oli 22 ja õhk 27 kraadi. Tumenev taevaäär sundis meid kodu poole ja tuligi hüvasti jätta meie tublide giidide Anu ja Tõnisega. Võib tõdeda, et Eestis on palju ilusaid paiku, mida tasub kas avastada või taasavastada. Tuleb vaid aega võtta ja teha natuke korraldustööd ning imehea puhkus ongi loodud.

Ruth Raidlo

Palju õnne!

Andres Tomingas

“Õpetades õpivad teised, ning saame ka ise targaks!”

Need olid sõnad, mille lausus Väike-Maarja rahvakultuuri päevade töötubade avamisel Olga Mets. Otsustasin tõestada, et sel lausel on tõepõhi all. Päeva sisustasid ka mitmed säravad, eriliste oskuste ja huvidega inimesed, kes olid valmis tutvustama soovijatele telkides peituvat.

Esimeses telgis võtsid meid vastu kaks säravat isiksust, kes olid nõus tutvustama erinevaid tikkimismeetodeid ning pajatama lugusid meie

rahvusriietel kantava sõle ajaloo. Kõrvaltelgis jällegi võis kuulata kõike huvitavat leiva valmistamisest. Vanasti oli leivapätsi valmistamine raskem ja aeganõudvam kui praegu, kuid iga leivapätsi tegemise jaoks kulunud aeg, töö ning vaev olidki komponendid, mis leiva maitse eriliseks muutsid.

Taamal oli näha värvilist telki, mis kutsus uudistama - seal tutvustati viltimist. Saime teada, et

lisaks sooja vee ja seebiga viltimisele on olemas ka nõelvilimine. Iga soovija sai viltimises kätt proovida. Regilaulutoas võisid soovijad laulda erinevaid laule ning punuda ka erinevaid rahvuslikke võõsid.

Kõik need toad, telgid, mida külastasime andsid mõtlemisainet ka õhtuks. Suur aitäh!

Maiu Kunnberg
rahvakultuuri päevadest osavõtja

Eesti Põllumajandusmuuseum kutsub rukist lõikama!

Rukkimaarjapäev
Eesti Põllumajandusmuuseumis
16. augustil kl 12.00–17.00

12.00–14.00 Ürituse avamine ja rukkilõikustalgud muuseumi rukkipõllul Äglil
Lõikuse õnnistamine

Lõikustööde tutvustamine, sirbiga rukki lõikamine, rukki vihku köitmine ja hakkide tegemine. Kaunima rukkivihu ja -haki valimine
Maitseme talguõlut ja teeme rukkisitikat. Avatud Ägli hoidlad

14.30–16.00 Küün-töötuba
Rukkikuninga Hans I kõne ja Rukkiriütli väljakuulutamine. Ülevaade rukkikasvatuse hetkeolukorrast. Parima rukkivihu ja -haki tegijate tunnustamine. Film rukkikuningast. Kuningliku rukkiviina esitlus. Rehepeks käsitsi ja masinaga

14.00–17.00 Avatud muuseumi näitused ja töötoad, töötab sepikoda
Taluleiva, mee ja mesindussaaduste maitsemine ja müük. Käsitööesemete müük

Muusikalist meeleolu pakuvad Kadri Savva ja Heldur Jõgioja

Päeva juhivad Jaan Aitaja. Üritus on tasuta.
Info ja käsitöömeistrite eelregistreerimine tel 738 3820 või 53 737 124

Tartust väljub buss Vanemuise alumisest parklast kl 11.30 Äglile ja muuseumist Tartusse kl 18.00

Üritus toimub koostöös Eesti Rukki Seltsi, EPM Edendamise Seltsi ning Tartu Maarja kogudusega

2007/2008 õppeaasta koolitused Euroopa Liidu Sotsiaalfondi toetusel Väike-Maarja õppekeskuses

Järjekordne huvitav projektide aasta täiendõppeosakonnas on lõpule jõudnud. Koostööprojekt **“Koolitaja ja tööandja koostöö – vajalikud kutseoskused omast käest”** (projekti kood **1.0101.06-0410**) Rakvere Kutsekeskkooliga lõppes kevadel. Selle raames koolitasime 28 MÜÜJAT (80 tundi) ja 19 meest R-,T-kategooria mootorsõidukijuhi kursusel (120 tundi). Ühistöö oli meeldiv ja jätkamist väärt.

Juunikuuga lõppes ka kolm aastat kestnud suurprojekt **“Hariduslikud tugiteenused ja koolitatud personal kui võrdsete võimaluste loomine hariduse omandamisel”**. Eesmärgiks oli erinevate õppekavade ja tugiteenustega luua paindlikud ja võrdsed õpivõimalused vastavalt õppija võimetele, sealh erivajadustega õpilastele ja suurendada hariduslike erivajadustega inimeste konkurentsivõimet tööturul. Täidetud on lõppeesmärgi saavutamiseks vajalikud projekti tegevused:

*tugikeskuse ruumid on renoveeritud ja inventariga sisustatud;

*tööle on rakendunud hariduslike tugiteenuste osakond, kus töötavad eripedagoog, psühholoog ja sotsiaalpedagoog;

*pedagoogiline ja abipersonal (45 inimest) on läbinud 160tunnise eripedagoogika kursuse hariduslike erivajadustega õpilaste õpetamiseks ja kasvatamiseks.

Projekti rahadega on soetatud ka palju õppevahendeid. Õpilastele on meie tugiteenuste osakonna töötajad Merle Kiigemaa, Silvi Sirelpuu ja Malle Laene asendamatuteks abilisteks.

Nende hoolivus, järjekindlus ja rõõmsameelsus väärivad nii kiitust kui tänu.

Projekt “Eelkutseõppe korraldamisest Väike-Maarja vallas “(projekti kood:1.0101 - 0256). Selle projekti raames viisime läbi kutsealast eelkoolitust Väike-Maarja gümnaasiumi, Tapa gümnaasiumi, Kadrina keskkooli, Vaeküla kooli ning Porkuni kooli õpilastele.

Väike-Maarja gümnaasiumis lõppes piduliku lõunasöögiga lapsevanematele 200tunnine KO-KA eriala koolitus, mille läbisid hindede „väga hea“ ja said ka tunnistuse abituriendid Kätlin Käsper, Eve Lees, Gerda Noorlind, Linda Randveer, Mairit Tiigivee.

MÜÜGITÖÖ erialal (kokku 200 tundi) läbisid 11. klassi õpilased 100 õppetundi ning järgmiseks õppeaastaks jääb veel 40 tundi.

B-KATEGOORIA MOOTORSÕIDUKIJUHI koolitus (72 tundi) gümnaasiumiõpilastele.

ERIALASID TUTVUSTAV MOODUL (35 tundi) meie gümnaasiumi 9.c klassi õpilastele esitles seitsme tunni ulatuses kõiki õppekeskuses õpetatavaid erialasid.

Tapa gümnaasiumi 10. ja 8. klasside õpilased ning Kadrina keskkooli 9. klasside õpilased läbisid ERIALASID TUTVUSTAVA MOODULI (35 TUNDI).

PUHASTUSTEENINDAJA eriala eelõppes osalesid Porkuni kooli neli õpilast 120 tunni ja Vaeküla kooli viis õpilast 36 tunni ulatuses. Mulle tundub, et projekt on perspektiivikas.

Tänavu proovisime erinevate partneritega mitmeid variante. Ega ühte ja ainuõiget polegi, tahame olla paindlikud ning avatud igale tore dale koostöövormile, mis võiks meie noortele edaspidises elus kasulikuks osutada. Loodan siiralt ka vallajuhtide tõsisel toetusel.

Möödunud õppeaastal käivitus Haridus- ja Teadusministeeriumis ESF-meetme 1.1 projekt **“Täiskasvanute tööalane koolitus kutseõppeasutustes”**, mille raames korraldasime 80tunnise PUHASTUSTEENINDAJA kursuse 14 osalejale ning 120tunnise kursuse R-,T-KATEGOORIA MOOTORSÕIDUKIJUHTIDELE, kus osales 20 meest.

Ka järgmiseks õppeaastaks oleme teinud koolitustellimuse mitmele kursusele, aga nendest juba sügisel, kui taotlused on rahuldatud. Möödunud õppeaasta oli tegevusrohke ning sisukas. Kursustest osavõtjad on väljendanud rahulolu nii õppekavade kui ka õppejõudude osas. Suur tänu õpetajatele ning ka valla raamatupidajatele, kes aitasid likvideerida projektidega kaasnevat paberirüütust.

Uute uudisteni sügisel!

Õie Lööper
täiendõppeosakonna juhataja

AJALUGU Triigi lennuväli- august 1944

Ei tea, kui palju on veel elus vanemaid inimesi, kes mäletavad, et 1944. aasta augustis paiknes Eesti kaitselahingute ajal lühemat aega Triigi mõisa väljadel lennuväli. Lennuvälja asukoht oli Triigist Pudiverre mineva tee ääres, jäädes teest paremale. Idaläänesuunaline maandumisrada oli teega enam-vähem risti. Väljal oli ka kaks küüni, mis käesolevaks ajaks on lagunened. Lennuvälja paiknes küünide ja neist lõuna poole jääva metsatuka vahel. Idapoolset küüni, kuhu viis Pudivere teega paralleelselt kulgev põllutee, mida nüüdseks on tublisti pikendatud, kasutati komandopunktina. Lennuväljal tegutses 11. Eesti Õõlahingu lennugrupi 3. lennusalga. See saabus Triigi augusti keskpaiku Jõhvi Tammiku lennuväljalt, viibis siin paar päeva ja suunati siis tagasi Jõhvi, kust aga mõne päeva möödudes tulli uuesti tagasi. Milleks oli selline edasi-tagasi seiklemine vajalik, on siiani jäänud kõrgemate staapide saladuseks.

Tõenäoliselt oli lennusalga Jõhvist Triigi ümberpaiknemise põhjuseks asjaolu, et pärast Sinimägede lahinguid kandus sõjategevuse raskuspunkt üle Lõuna-Eestisse ja Triigist oli lennutee näiteks Tartu alla lühem kui Jõhvist. 11. Õõlahingu lennugrupi staap ja kaks esimest lennusalga olid juba juuni keskpaigast kasutanud Rahkla lennuvälja.

Triigist lennati mõlemas suunas: nii Narva kui ka Tartu rindele. Triigis viibides majutati lendurid esimesel korral Pudivere mõisa, teisel korral aga Triigi mõisa. Lennuüksuse maapealne koosseis paigutati ümbruskonna taludesse.

Meile, kunagistele 3. lennusalga lenduritele on Triigi meelde jäänud meeldiva paigana. Kohalike elanike huvi lennuüksuse tegevuse vastu oli suur. Juba esmakordsel saabumisel oli lennuväli kaugelt hästi näha, sest maandumisrada palistas suur inimeste hulk, kelle hulgas eriti naised oma eredavärvilistes riietes välja paistsid, nii et rajatähistust ei olnud vajagi. Niigi oli selge, kus lennuväli paikneb. Lennugrupi ülesandeks oli õine vastase järelevoetede ja väeosade kogunemiskohtade pommitamine. Seda tehti vastavalt kõrgematest staapidest saadud käskudele.

Tavaliselt toimus asi nii, et õhtul, kui oli lennuilm ja oli teada, et lahingulennukask on saanud, koguneti komandopunkti juurde, kuhu enamasti tuli ka hulgaliselt kohalikke uudishimulikke. Komandopunktiks, nagu eespool öeldud, oli suur küün. Enamasti läks kohe ka tantsuks! Tantsisid lendurid, sest tehniline koosseis valmistas lennukaid ette. Pärast üksuse ülema kapteni Ürgsoo saabumist tehti vaheaeg, lendurid kogunesid küüni, kus neile anti lennukask. Seejärel sõitsid lendurid lennuvälja ümber paiknevate lennukite juurde ja startisid peagi lahingulennule. Komandopunkti juurde tulid nüüd aga tehnilise koosseisu mehed ja tants jätkus, kuni lennukid tagasi saabusid. See toimus tunni-poolteise pärast. Siis võttis tehniline personal lennukid vastu, lendurid kandsid komandopunktis lendude tulemuse ette ja tantsisid seejärel jälle seni, kuni masinad uuesti lahinguväljale, s.t tangitud ja pommitamiskohade varustatud. Järgnes uus lahingulend ja motoristide tantsuvõru. Nii kestis see tavaliselt hommikuni.

Triigist lahkus lennuüksus augusti lõpul ja baseerus ümber Türi lähedal paiknenud Kärevere lennuväljale. Et kirjeldada, kuidas õõlahingulendurite tegutsemine tol ajal välja nägi, lisan teise e-mailiga (ühena ei lähe vist läbi) ka väikese kogumiku jutustustest, mis on ilmunud H. Arro raamatus. Kolmas trükk. Tallinn: JMR, 2001. “Eesti lendurid lahingute tules”.

Hendrik Arro
kunagine 11. Õõlahingu lennugrupi
3. lennusalga lendur

Koguduste teated

Väike-Maarja kirikus toimuvad jumalateenistused pühapäeviti algusega kell 12.

EELK Väike-Maarja koguduse aadress: Tamme 3, 46202 Väike-Maarja. Koguduse vaimulik on Ahto Mäe. Telefon 511 7333. e-post: vaike-maarja@eelk.ee

"Teeliste kiriku" raames on kirik avatud 31. augustini laupäeviti kell 12-17 ja pühapäeviti kell 11-14.

P 7. septembril kell 12.00 koguduse nimepäeva jumalateenistus.

E 8. septembril kell 19.00 koguduse nimepäev, Neitsi Maarja sünnipäev. Kontsertjumalateenistus, laulab gospelkoor Living Stone.

N 18. septembril kell 18.00 Väike-Maarja kiriku orel - 160. Kontsertjumalateenistus, musitseerib Ines Maidre.

P 21. septembril kell 12.00 leeripäev.

P 28. septembril kell 12.00 peaingel Miikaeli ja kõigi inglite päev.

Avispea kirikus jumalateenistused igal pühapäeval kell 10.30

Koguduse vaimulik on Eerek Preisfreund. Telefon 323 5450.

Koguduse blogi Internetis: avispea.blogspot.com

AVISPEA KIRIK kutsub **TASUTA ÖPPIMA INGLISE KEELT** kolmapäeviti kella 10.00-19.00 vahel (huvilistele sobival ajal). Õpetaja on kanadaestlane Erika Kivik Võimalus registreeruda tel 519 76256

Simuna koguduses jumalateenistused pühapäeviti kell 14

EELK Simuna Siimona ja Juuda koguduse aadress: Allika 3, 46401 Simuna, Väike-Maarja vald, Lääne-Virumaa.

Telefon 323 7296.

P 10.08 kell 14.00 13. nelipühajärgse pühapäeva jumalateenistus; leeripäev

P 17.08 kell 14.00 14. nelipühajärgse pühapäeva jumalateenistus

P 24.08 kell 14.00 15. nelipühajärgse pühapäeva jumalateenistus; teenib jutlustaja Ahti Udam

P 31.08 kell 14.00 16. nelipühajärgse pühapäeva jumalateenistus; teenib õp Tauno Teder

Koguduse Interneti-ajakiri St.Simonis: <http://simuna.wordpress.com>
Koguduse hooldajaõpetaja on Tauno Toompuu. Telefon 529 0651, e-post: tauno.toompuu@eelk.ee

"Teeliste kiriku" raames on kirik avatud kolmapäeviti kell 12-15, laupäeviti ja pühapäeviti kell 11-15.

Internet sinna, kuhu teised ei ulatu

Tasuta paigaldus kuni 15. septembrini!

Helista 165 ja küsi:

- TASUTA levimõõtmist oma kodukohas
- TASUTA seadmete paigaldust

WiMax traadita internetilahendus: Paigaldustasu: 0 kt, võit 990 kr
Kuutasu: alates 295 kr
Seadme üür: 150 kr kuu

Kampaania lisainfo: www.elion.ee/taadita. Pakkumise kehtib kuni 15. septembrini 2008

Väike-Maarja taaskasutuskeskus on avatud igal reedel ja laupäeval kella 10 - 15 Tamsalu mnt 1 teisel korrusel.
Info: 526 0283

Teeme metsakoos

Tule ja küsi lähemalt - Stora Enso Rakvere metsakontorist Näpi tee 2a, Näpi küla, Sõmeru vald 44305
Telefon 322 5951 Faks 322 5958

Ostujuht Endel Männiste 505 7011

STORAENSO
metsaomanike esimene valik

Täname Rainer Leemetsa ja tema sõpru kiire ning asjaliku tegutsemise eest õnnetuse puhul!

Ainri vanemad

Müügil

Väike-Maarja gümnaasiumi 135. aastapäeva piletid.

11. oktoobril 2008 toimuva kooli sünnipäeva pääsmed on müügil Väike-Maarja gümnaasiumi kantseleis, kaupluses Maarjalill ja Väike-Maarja muuseumis.

10. oktoobri on pileti hinnaks 100 krooni, aastapäeva päeval 135 krooni. Pileti võib osta ka ülekandega Väike-Maarja Gümnaasiumi Vilistlaskogu arveldusarvele 10502017067003 (SEB), märkides selgitusse nime ja lõpetamise aasta. Info kooli kantseleist: 327 0910

Vaata VMG vilistlaste Interneti-lehekülge: www.vilistlased.ee/vm

Väike-Maarja gümnaasium vajab alates 01.09.

õpilaskodu öövalvurit

Info kooli kantseleist: 327 0910

*****

Väike-Maarja Õppekeskus vajab alates 01.09.

kassapidajat.

Info kooli kantseleist 326 1892

SAEN JA MÜÜN

- laudu
  - prusse
  - küttepuid (50 cm)
  - küttepindu (50 cm ja 3 m)
- Kalju Esinurm 56776794

Suvekuudel sündinud

Laura Hielaide	19.06.2008
Kaspar Liivak	22.06.2008
Iti Lota Maasik	21.06.2008
Joonas Lainemaa	28.06.2008
Alari Jõeäär	03.07.2008
Arthur Part	04.07.2008
Merili Kumm	11.07.2008
Kermo Tsvetkov	22.07.2008
Elisabet Nurkma	26.07.2008
Sarah Põldaru	27.07.2008
Agnes Lahesalu	30.07.2008
Agon Aas	08.08.2008

Tervist ja rõõmsat meelt!

Õnnitleme septembrikuu eakamaid sünnipäevalapsi!

ERNA RAUDMÄE
MAIMO-ELISABETH ARRO
ERNA LINDRET
MAGDA TALI
SELMA KALAPÜÜDJA
ALMA ÕISPUU
NADEZDA MOISSEV
ELLENOORE VALL
ELLA KRUSAMÄGI

LAINA RÄÄK
HELENE ROOS
AAVO LIIV
LIDIA JUR TOM
VEERA KALDJÄRV
AADU KORJAS
EDUARD VILLO

ARMAHTA RAJA
ZILLA ŠUR
LEIDA RAIMLA
VALVE-ELISE LAANEMÄGI
IDA TSVETKOVA
RUTI LAUR
GERTA VESK
SALME SALURI
LAINE SILLAMAA

*Soovime õnne ja tugevat tervist!
Väike-Maarja Vallavalitsus*

† Kaini Janson	04.06.1961 - 15.06.2008
Margus Sade	20.11.1968 - 19-06.2008
Erik Vesioja	16.02.1991 - 29.06.2008
Marek Feodorov	25.02.1976 - 29.06.2008
Laine Sekavina	21.01.1924 - 03.07.2008
Õie Rosine Ravel	18.01.1921 - 09.07.2008
Armilde-Leontine Künnapuu	05.01.1919 - 22.07.2008
Erich Pärs	20.07.1927 - 30.07.2008

Väike-Maarja valla ajalehe kaastööde saatmise aeg on muutunud!
Senise 10. kuupäeva asemel ootame kaastöid iga kuu 5. kuupäevaks.

**Vajad katust?
Aga palun - Ruukki meestelt abi saad!**

Tuleme ja vaatame Teie katuse üle ning kui vaja - teeme korda!

• teraskatused • vihmaveesüsteemid • plekkseptatööd • katuste paigaldus

Tegutse kohe! Parimad paigaldusajad nüüd saadaval - ka järelmaksuga.

RUUKKI
express

Allika 9, 44309 Rakvere, tel/faks: 322 4514
mobiil: 5565 3842, www.ruukkiexpress.ee